

Posudek

rigorózní práce **Mgr. Aleny Zdražilové**

„Alternativní formy rodinného soužití“

Autorka předložené rigorózní práce si zvolila aktuální téma vztahující se k základní společenské problematice současné rodiny, především evropské, žijící v euroatlantickém prostoru s původní silnou tradicí křesťanskou. Pochopitelně, že toto téma má sice silné sociologické zázemí, ale současně se rozvíjí v právním státě. Mnohé stránky rodinného soužití se vyvíjejí resp. existují jsouce ovlivňovány právními normami především práva soukromého. Volba způsobu rodinného soužití předvídaného právní úpravou (tj. párového soužití fyzických osob) odpovídá zásadě autonomie vůle, typické pro právo soukromé. Je jenom další otázkou z hlediska „státní moci“ (zákonodárné, soudní a výkonné), kterými právními otázkami týkajícími se párového soužití se bude zabývat, především v oblasti veřejného práva, event. v jednotlivostech volbou normy kogentní.

Autorka předložené rigorózní práce obrátila své badatelské úsilí jen směrem k alternativním formám právního soužití, čili alternativy k manželství (jakožto právního vztahu). Právní problematikou postavení dítěte v tomto soužití se zabývá jen okrajově.

Tolik k volbě tématu, kterou hodnotím kladně. Autorka předložila 102 stránek výkladového textu. Vychází z bohaté literatury monografické, časopisecké a další, nejenom právnické, což při tomto tématu bylo nutné.

Právní problematika (i literatura) však jednoznačně převládá. Poznatky čerpané z uvedených pramenů autorka cituje a poznámky uvádí na příslušných stránkách (celkem 115 citací a poznámek). Na konci práce připojila i zajímavou tabulku týkající se porovnání manželství a registrovaného partnerství.

Pokud jde o systematiku práce autorka zvolila postup takový: zabývá se dvěmi alternativními formami – nesezdaným soužitím a registrovaným partnerstvím. Postupuje ve výkladu právní problematiky a těchto forem obdobně. Nejprve vyloží otázky obecné potom rozebírá práva a povinnosti jednak z oblasti práva soukromého. Dále pak (a to je velmi záslužné), zřejmě autorce dalo hodně práce prozkoumat i všechny potřebné reflexy v právu veřejném. Tak autorka postupuje u nesezdaného soužití. Pokud jde o registrované partnerství snaží se autorka ještě více tuto společenskou a právní problematiku (vycházející ze zásad rovnosti lidských práv a nediskriminace) čtenáři ještě hlouběji přiblížit, proto uvádí obecný výklad o historii homosexuality, dále historii téhož v České republice, zabývá se též podrobně historií „přijímání“ právní normy o registrovaném partnerství v českém parlamentu. To vše je velmi zajímavé, zejména z hlediska zákonodárského vývoje a této činnosti vůbec. Ukazuje to na společenskou problematiku, na to s jakými potížemi byl zákon přijímán – zřejmě pro některé poslance „tradicionalisticky“ založené, nebylo přijetí nových postojů k homosexualitě lehkou záležitostí.

Ve druhé části, tedy věnované registrovanému partnerství, autorka nejdříve probírá souvislosti v soukromém právu (OZ) a veřejnoprávních předpisech a pak se teprve věnuje rozboru zákona o registrovaném partnerství. Není mi jasné, proč v této druhé části zvolila jiný systematický postup? Dále tuto část doplňuje (str. 78 a násl.) uváděním názorů pro a proti registrovanému partnerství, včetně stále probíhající diskuse o osvojování dětí registrovanými partnery.

Konečně autorka uvádí celkem stručný přehled zahraničních úprav „registrovaného partnerství“ (někde dokonce uváděného pod pojmem „manželství“). Poměrně podrobně podává výklad francouzského PACS – což je pochopitelně úprava nejzajímavější.

Svou rigorózní práci autorka uzavírá úvahou věnovanou alternativním formám soužití de lege ferenda, zejména pak podrobnému rozboru navrhované právní úpravy uvedené v připravovaném občanském zákoníku, ve všech souvislostech (postavení „zapsaného“ partnera).

Práci hodnotím kladně, jako přínosnou a celkem přehlednou. Tím, že autorka rozebírá všechny právní dopady zkoumaných forem alternativního soužití, rozevívá před čtenářem jakýsi „vějíř“ právní problematiky, která vstupuje do hlavního proudu tradiční právní formy soužití, kterou je manželství. Bylo by vhodné, kdyby autorka při ústní obhajobě se vyjádřila k otázce, jak dalece je v našem státě žádoucí forma tradiční? Cui bono? Evropská úmluva o lidských právech zdůrazňuje (svým způsobem) manželství. Je to pouhý setrvačný dopad tradice či stálá společenská potřeba?

Práci jako vyhovující stanoveným požadavkům doporučuji k ústní obhajobě.

V Praze 31.5.2011

Doc. JUDr. Senta Radvanová, CSc.
konzultant rigorózní práce